

#### POZITIVNA I NORMATIVNA EKONOMIJA

Bilo da se radi o ekonomskoj teoriji ili ekonomskoj politici proces ekonomskog promišljanja i odlučivanja predstavlja povezan sistem razmišljanja koji uključuje tri osnovne karike: (1) ako slijedimo politiku X za rezultat ćemo dobiti Y; (2) rezultat Y je dobar (loš); (3) i podržavamo (ne podržavamo) politiku X; U skladu sa logikom lanca razmišljanja, ekonomska nauka ne može predskazivati budućnost, ali može ponuditi pretpostavke u obliku: «ako – tada», kao što je naprimjer pretpostavka: «ako se poreske stope smanje, proizvodnja će se povećati, uz uslov da se drugi uslovi ne promijene.» Ovakve teoretske pretpostavke, koje povezuju urok i rezultat i validne su u samo određenim uslovima i čine dio pozitivne ekonomije. Ekonomisti se uvijek ne slažu u ispravnosti teoretskih pretpostavki i rješavanja ovih neslaganja koje se oslanja na iznošenje argumenata «za» ili pronalaženje logičkih grešaka predstavlja značajan dio rada ekonomista, posebno u akademskim krugovima. Drugi dio neslaganja u okviru pozitivne ekonomije proizilazi iz interpretacije ekonomske prošlosti. Ekonomisti se ne moraju slagati da li je smanjenje poreza u prošlosti, uz ostale nepromijenjene uslove, stimulisalo povećanje proizvodnje. U rješavanju svih sporova ekonomisti se oslanjaju na stataističke analize. Ove studije su ograničene onemogućnošću da se u stvarnom svijetu ispuni kriterij «uz ostale nepromijenjene uslove», ali one doprinose sužavanju područja neslaganja i napretku u pozitivnoj ekonomiji. Kada ekonomisti donose vrijednosni sud o tome da je rezultat neke politike «dobar» ili «loš» možemo reći da se bave normativnom ekonomijom. Donošenje vrijednosnih sudova podrazumjeva oslanjanje na etičke kriterije, bar u smislu da ekonomisti naglašavaju opće etičke principe na kojima se zasnivaju njihovi sudovi. U okviru toga, od posebnog značaja je odnos ekonomske efikasnosti i pravednosti. Većina ljudi smatra da je ekonomska efikasnost sama po sebi dobra, ali to ne mora značiti da je svaka politika koja promovira efikasnost i dobra politika. Da bi procijenili da li je ekonomska efikasnost sama po sebi dobra i poželjna u svakodnevnom promišljanju vrlo često se koriste pojmovi jednakosti ili pravednosti. Pojam pravednosti u odnosu na ekonomsku efikasnost ima dvostruko značenje.

Prvo, pravednost može biti dodatni kriterij prilikom izbora između različitih politika koje daju isti rezultat. Različite ali jednako ekonomski efikasne politike podrazumjevaju različiti zadovoljenje potreba pojedinaca ili pojedinih socijalnih grupa. U jednom ekonomski efikasnom društvu osoba «A» može biti bogata, a osoba «B» siromašna i obrnuto. Obje osobe mogu biti jednako bogat (siromašne). Kada se suočimo sa ovakvim izborom lanac razmišljanja ide sljedećim tokom: (1) politike X i Y su jednako efikasne, ali uključuju različito zadovoljenje pojedinačnih potreba; (2) zadovoljenje pojedinačnih potreba je pravednije ako realiramo politiku Y; (3) dakle slijedimo politiku Y. Osim kao dodatni pravednost se može pojaviti i kao kriterij superioran kriteriju efikasnosti. Za mnoge pojedince efikasnost ne smije biti ostvarivana na račun pravednosti. Ako oba cilja ne mogu biti postignuta istovremeno, efikasnost treba žrtvovati u korist pravednosti. U tom slučaju lanac razmišljanja i odlučivanja čine sljedeće karike: (1) politika X nije najbolja sa aspekta efikasnosti, ali osigurava visok stepen pravednosti; (2) manje efikasne politike, nadoknađuju se većom pravednošću; (3) u odsustvu politike koja je i efikasna i pravedna, slijedimo politiku X.

**----- OSTATAK TEKSTA NIJE PRIKAZAN. CEO RAD MOŽETE PREUZETI NA SAJTU. -----**

[www.maturskiradovi.net](http://www.maturskiradovi.net)

MOŽETE NAS KONTAKTIRATI NA E-MAIL: [maturskiradovi.net@gmail.com](mailto:maturskiradovi.net@gmail.com)